

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
В.о. декана економічного факультету

/Роман ГРЕШКО/

від «02» вересня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«МІКРОЕКОНОМІКА»

обов'язкова

Освітньо-професійна програма:	Фінанси, банківська справа та страхування
Спеціальність:	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Галузь знань:	07 «Управління і адміністрування»
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Факультет:	економічний
Мова навчання:	українська

Чернівці - 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Мікроекономіка» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» галузі знань 07 «Управління і адміністрування», затвердженої рішенням Вченої ради Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича від 02.09.2024 року, протокол № 12, та введеної в дію наказом ректора № 295 від 02.09.2024 р.

Розробник: **Бойда Світлана Василівна**, доцент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, кандидат економічних наук, доцент

Викладач: **Бойда Світлана Василівна**, доцент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, кандидат економічних наук, доцент

Погоджено з гарантом ОП «Фінанси, банківська справа та страхування» і затверджено на засіданні кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування

Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року.

Завідувач кафедри **Зоя ГАЛУШКА**

Схвалено методичною радою економічного факультету

Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року.

Голова методичної ради економічного факультету **Роман ГРЕШКО**

1. Програма вивчення обов'язкової навчальної дисципліни «Мікроекономіка» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 072 – Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок галузі знань 07 – Управління та адміністрування.

Навчальна дисципліна призначена для з'ясування закономірностей функціонування окремих економічних суб'єктів (мікросистем: споживачів, фірм, галузей, державних інститутів та ін.) у процесі використання обмежених ресурсів для задоволення безмежних потреб шляхом виробництва, купівлі-продажу і споживання економічних благ.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Мікроекономіка» є ознайомлення студентів з основними поняттями сучасної економічної теорії, базовими мікроекономічними моделями, за допомогою яких аналізуються результати прийняття мікроекономічними суб'єктами економічних рішень, умовами рівноваги на різноманітних типах ринків, проблемами загальної рівноваги та добробуту.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Мікроекономіка» є:

- поглиблення теоретичних знань з економічної теорії;
- визначення та розуміння мікроекономічних явищ та понять;
- опанування методів мікроекономічного моделювання та аналізу;
- використання результатів мікроекономічного аналізу для розробки та прийняття економічних рішень, зокрема, управлінських.

2. Пререквізити. «Економічна теорія». Математичною основою курсу є дисципліна «Вища математика».

3. Результати навчання

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності в галузі фінансів, банківської справи та страхування або в процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

Спеціальні компетентності (СК)

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.

ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань і змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР23. Визначати досягнення та ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

4.1 Опис змісту робочої програми навчальної дисципліни

4.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <u>МІКРОЕКОНОМІКА</u>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	Вид підсумкового контролю
Денна	I	II	4,0	120	2	30	30	-	-	60	-	екзамен
Заочна	I	II	4,0	120	2	8	4	-	-	108	-	екзамен

4.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Основи формування та взаємодії попиту і пропозиції												
Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки Мета: дослідити теоретичні основи визначення предмету дисципліни «Мікроекономіка», розуміти переваги і недоліки мікроекономічного аналізу, поняття і різновиди мікросистеми, знати методологію мікроекономіки.	6	2	2	–	–	2	6	–	–	–	–	6
Тема 2. Корисність економічного блага. Економічний вибір. Мета: знати загальну характеристику кардиналістського підходу, розуміти перший і другий закони Госсена, характеризувати основні принципи ординалістського підходу та систему переваг споживача, знати економічну суть і принципи побудови бюджетних ліній і кривих байдужості.	8	2	2	–	–	4	8	1	–	–	–	7
Тема 3. Аналіз поведінки споживача Мета: розуміти реакцію споживача на зміну доходу, пояснювати вплив на споживання зміни цін благ, знати принципи утворення кривої індивідуального попиту, характеризувати ефекти доходу та заміщення.	7	2	2	–	–	3	7	–	–	–	–	7

Тема 4. Попит та пропозиція Мета: розуміти економічну суть, закон, ефекти, нецінові фактори попиту, знати принципи побудови кривої попиту, характеризувати суть закон, криву та нецінові фактори пропозиції, пояснювати умови та наслідки ринкової рівноваги.	8	2	2	–	–	4	8	1	–	–	7
Тема 5. Теорія еластичності Мета: пояснювати суть, види та фактори цінової еластичності попиту, розуміти підходи до обчислення показника еластичності, розрізняти еластичність попиту за доходом і перехресну еластичність попиту, знати еластичність пропозиції, її види та фактори.	8	2	2	–	–	4	8	1	1	–	6
Тема 6. Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель фірми Мета: розуміти економічну природу підприємства (фірми) як мікросистеми, знати суть, способи представлення та види виробничих функцій, розрізняти виробничу функцію з одним змінним фактором і виробничу функцію з двома змінними факторами.	8	2	2	–	–	4	8	1	–	–	7
Тема 7. Витрати виробництва Мета: знати суть витрат виробництва, їх основні типи та види, характеризувати витрати виробництва у короткотривалому періоді, розуміти закон зростання граничних витрат, пояснювати витрати виробництва у довготривалому періоді.	8	2	2	–	–	4	8	-	1	–	7
Разом за ЗМ1	53	14	14	–	–	25	53	4	2	–	47
Змістовий модуль 2. Ринки благ і ресурсів та проблеми їхньої ефективності											
Тема 8. Ринок досконалої конкуренції Мета: знати основні чинники, типи та приклади ринкових структур, розуміти поведінку суб'єктів ринку, характеризувати попит на продукт і дохід окремої фірми за умов досконалої конкуренції, знати два підходи до визначення оптимальних обсягів випуску, знати моделі поведінки фірми у короткотривалому періоді, пояснювати Принципи досягнення рівноваги фірми та галузі у короткотривалому періоді.	8	2	2	–	–	4	8	1	1	–	6
Тема 9. Монопольний ринок Мета: знати ознаки чистої монополії, розуміти межі ринку та діагностування монопольної влади, характеризувати поняття і різновиди цінової дискримінації, пояснювати моделі монопольної поведінки та рівновагу фірми у довготривалому періоді.	8	2	2	–	–	4	8	1	1	–	6

Тема 10. Ринок монополістичної конкуренції Мета: вміти порівнювати монополістичну конкуренцію з досконалою конкуренцією та монополією, розуміти оптимальну поведінку фірми у короткотривалому та довготривалому періодах, знати форми диференціації продукту та її наслідки.	8	2	2	–	–	4	8	–	–	–	–	8
Тема 11. Олігопольна структура ринку Мета: розуміти причини та наслідки загальної взаємозалежності фірм, пояснювати монопольний характер олігопольного ринку в умовах кооперативної поведінки, характеризувати некооперативну поведінку: цінові війни і теорію ігор.	8	2	2	–	–	4	8	1	–	–	–	7
Тема 12. Похідний попит Мета: розуміти економічну суть та механізм утворення похідного попиту, пояснювати вплив нецінових факторів попиту на ресурс, знати суть і фактори еластичності попиту на ресурс, характеризувати пропозицію ресурсу та рівновагу фірми і ресурсного ринку в умовах досконалої конкуренції.	7	2	2	–	–	3	7	1	–	–	–	6
Тема 13. Ринок праці Мета: характеризувати працю як фактор виробництва, пояснювати формування індивідуальної та ринкової пропозиції праці, розуміти форми і наслідки монополістичної влади продавців праці.	6	1	1	–	–	4	6	–	–	–	–	6
Тема 14. Ринок капіталу Мета: розуміти суть, форми та ринок капіталу, пояснювати міжчасовий вибір домогосподарства і міжчасовий вибір фірми, характеризувати інвестиційний попит.	6	1	1	–	–	4	6	–	–	–	–	6
Тема 15. Економічна ефективність та добробут Мета: характеризувати часткову і загальну рівновагу, розуміти концепцію ефективності та рівновагу в економіці обміну, пояснювати ефективність у виробництві, знати принципи побудови функції трансформації.	8	2	2	–	–	4	8	–	–	–	–	8
Тема 16. Держава в мікроекономічній теорії: зовнішні ефекти та суспільні блага Мета: розуміти суть і види ринкового фіаско на мікрорівні, знати наслідки зовнішніх ефектів і підходи до регулювання зовнішніх ефектів, характеризувати суспільні блага, особливості їх виробництва та попиту на них.	8	2	2	–	–	4	8	–	–	–	–	8
Разом за ЗМ 2	67	16	16	–	–	35	67	4	2	–	–	61
Усього годин	120	30	30	–	–	60	120	8	4	–	–	108

4.3. Тематика практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Предмет і метод мікроекономіки 1. Теоретичні основи визначення предмету дисципліни «Мікроекономіка». 2. Переваги і недоліки мікроекономічного аналізу. 3. Методологія мікроекономіки. 4. Мікросистема: поняття, різновиди.	2	-
2	Корисність економічного блага. Економічний вибір. 1. Загальна характеристика кардиналістського підходу. Перший закон Госсена 2. Другий закон Госсена. Недоліки кардиналістського підходу. 3. Основні принципи ординалістського підходу. Система переваг споживача. 4. Бюджетні лінії і криві байдужості, їх властивості. 5. Рівновага споживача в ординалістській теорії.	2	-
3	Аналіз поведінки споживача 1. Зміна оптимального стану споживача в результаті зміни його доходу. Графічний аналіз і побудова кривої «дохід-споживання». Закон Енгеля. Крива Енгеля. 2. Зміна вибору споживача в результаті зміни ціни одного з товарів. Побудова лінії «ціна-споживання». 3. Утворення кривої індивідуального попиту. 4. Утворення надлишку споживача та його графічне зображення. 5. Ефекти заміщення і доходу.	2	-
4	Попит та пропозиція 1. Суть, закон, ефекти, крива та нецінові фактори попиту. 2. Суть закон, крива та нецінові фактори пропозиції. 3. Умови та наслідки ринкової рівноваги. 4. Ринкова нерівновага та тлумачення її динаміки, роль непрямого оподаткування.	2	-
5	Теорія еластичності 1. Суть, види та фактори цінової еластичності попиту. 2. Підходи до обчислення показника еластичності. 3. Еластичність попиту за доходом і властивості різних видів благ. 4. Перехресна еластичність попиту і характер взаємозв'язку між благами. 5. Еластичність пропозиції, її види та фактори.	2	1
6	Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель фірми 1. Економічна природа підприємства (фірми) як мікросистеми. 2. Суть, способи представлення та види виробничих функцій. 3. Виробнича функція з одним змінним фактором. Закон спадної віддачі. 4. Виробнича функція з двома змінними факторами.	2	-

	5. Ефект масштабу. Еластичність масштабу.		
7	Витрати виробництва 1. Суть витрат виробництва, їх основні типи та види. 2. Витрати виробництва у короткотривалому періоді. Закон зростання граничних витрат. 3. Витрати виробництва у довготривалому періоді. 4. Дохід та прибуток як результати виробництва, їх види.	2	1
8	Ринок досконалої конкуренції 1. Основні чинники, типи та приклади ринкових структур. 2. Поведінка суб'єктів ринку, попит на продукт та дохід окремої фірми за умов досконалої конкуренції. 3. Два підходи до визначення оптимальних обсягів випуску. 4. Моделі поведінки фірми у короткотривалому періоді та утворення кривої пропозиції фірми. 5. Рівновага фірми та галузі у короткотривалому періоді. 6. Рівновага фірми та галузі у довготривалому періоді. 7. Економічні наслідки досконалої конкуренції.	2	1
9	Монопольний ринок 1. Ознаки чистої монополії, особливості максимізації прибутку. 2. Межі ринку та діагностування монопольної влади. 3. Цінова дискримінація: поняття, умови, різновиди. 4. Моделі монопольної поведінки та рівновага фірми у довготривалому періоді. 5. Економічні наслідки монополізації галузі. 6. Цілі та інструменти антимонопольної політики.	2	1
10	Ринок монополістичної конкуренції 1. Порівняння монополістичної конкуренції з досконалою конкуренцією та монополією. 2. Оптимальна поведінка фірми у короткотривалому та довготривалому періодах. 3. Форми диференціації продукту та її наслідки. 4. Види, позитивний і негативний аспекти реклами.	2	-
11	Олігопольна структура ринку 1. Причини та наслідки загальної взаємозалежності фірм. 2. Монопольний характер олігопольного ринку в умовах кооперативної поведінки. 3. Складність моделювання некооперативної поведінки: цінові війни та теорія ігор. 4. Підходи до моделювання дуополії.	2	-
12	Похідний попит 1. Економічна суть та механізм утворення похідного попиту. Оптимізація співвідношення ресурсів. 2. Нецінові фактори попиту на ресурс. Суть і фактори еластичності попиту на ресурс. 3. Пропозиція ресурсу та рівновага фірми і ресурсного ринку в умовах досконалої конкуренції. 4. Способи моделювання ресурсного ринку в умовах недосконалої конкуренції.	2	-
13	Ринок праці 1. Праця як фактор виробництва. 2. Формування індивідуальної та ринкової пропозиції праці.	1	-

	3. Диференціація ставок заробітної плати. 4. Форми і наслідки моносонічної влади продавців праці.		
14	Ринок капіталу 1. Суть, форми та ринок капіталу. 2. Міжчасовий вибір домогосподарства і пропозиція заощаджень. 3. Міжчасовий вибір фірми та інвестиційний попит. Чиста поточна цінність і внутрішня норма віддачі. 4. Ринок землі його особливості.	1	-
15	Економічна ефективність та добробут 1. Часткова і загальна рівновага. Основні аспекти загальної рівноваги. 2. Концепція ефективності та рівновага в економіці обміну. 3. Ефективність у виробництві. Функція трансформації. 4. Умови ефективного розміщення ресурсів. 5. Суть, основні теореми та критерії теорії суспільного добробуту.	2	-
16	Держава в мікроекономічній теорії: зовнішні ефекти та суспільні блага 1. Суть і види ринкового фіаско на мікрорівні. 2. Граничні показники та наслідки зовнішніх ефектів. 3. Підходи до регулювання зовнішніх ефектів. 4. Суспільні блага: особливості виробництва та попиту. 5. Можливості державного регулювання ринкового фіаско.	2	-
	Разом	30	4

4.4. Самостійна робота студента

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Предмет і метод мікроекономіки. 1. Мікросистема: поняття, різновиди. 2. Основні характеристики (ознаки) ринків досконалої та недосконалої конкуренції.	2	6
2	Корисність економічного блага. Економічний вибір. 1. Бюджетне обмеження та можливості споживача. 2. Оптимізація споживчого вибору. Кутова та внутрішня рівновага.	4	7
3	Аналіз поведінки споживача. 1. Траєкторія зміни споживання внаслідок зміни цін. Побудова графіка індивідуального попиту споживача на основі лінії «ціна-споживання». 2. Ефект доходу і ефект заміщення. Одно- та різноспрямований вплив ефектів. Парадокс Гіффена.	3	7
4	Попит та пропозиція. 1. Соціальні ефекти, що ускладнюють зв'язок між індивідуальним і ринковим попитом. 2. Ринкова нерівновага та тлумачення її динаміки, роль непрямого оподаткування.	4	7

5	Теорія еластичності. 1. Фактори цінової еластичності пропозиції.	4	6
6	Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель фірми. 1. Ефект масштабу. 2. Еластичність масштабу.	4	7
7	Витрати виробництва. 1. Дохід та прибуток як основні результати виробництва, їх види. 2. Оптимальна виробнича потужність (оптимальні обсяги випуску). Мінімально ефективний розмір виробництва та структура ринку.	4	7
8	Ринок досконалої конкуренції. 1. Рівновага фірми та галузі у довготривалому періоді. 2. Економічні наслідки досконалої конкуренції.	4	6
7	Монопольний ринок. 1. Економічні наслідки монополізації галузі. 2. Цілі та інструменти антимонопольної політики.	4	6
10	Ринок монополістичної конкуренції. 1. Роль диференціації продукту і реклами як інструментів нецінової конкуренції.	4	8
11	Олігопольна структура ринку. 1. Підходи до моделювання дуополії. 2. Економічні наслідки олігополії.	4	7
12	Похідний попит. 1. Суть і фактори еластичності попиту на ресурс. 2. Способи моделювання ресурсного ринку в умовах недосконалої конкуренції.	3	6
13	Ринок праці. 1. Форми і наслідки монопсонічної влади продавців праці.	4	6
14	Ринок капіталу. 1. Ринок землі його особливості.	4	6
15	Економічна ефективність та добробут. 1. Сукупна (зведена) ефективність конкурентних ринків. Причини обмеженої спроможності ринкового регулювання. квазіоптимум ринкової системи.	4	8
16	Держава в мікроекономічній теорії: зовнішні ефекти та суспільні блага. 1. Можливості державного регулювання ринкового фіаско.	4	8
Разом		60	108

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Мікроекономіка» направлена на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає наступні види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносилися на самостійне вивчення, а також виконання індивідуального завдання у вигляді есе або реферату та презентації результатів виконаного завдання.

В цілому результати самостійної роботи здобувача оцінюються викладачем на практичних заняттях.

4.5 Індивідуальні завдання та ІНДЗ

Індивідуальне навчально-дослідне завдання студента (ІНДЗ) є видом позааудиторної роботи студента навчального чи навчально-дослідницького характеру, яке виконується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу. ІНДЗ виконується за власною ініціативою, бажанням студента, крім обов'язкових видів контролю. Студенти самостійно обирають тему ІНДЗ за тематикою курсу. Виконання ІНДЗ дає можливість студентам отримати додаткові бали (до 10 балів) з метою поліпшення результатів поточного контролю або отримання оцінки за підсумковим контролем автоматично.

Назва теми
1. Становлення та розвиток мікроекономіки як галузі знань.
2. Історія мікроекономічної думки в Україні.
3. Еволюція методів мікроекономічного аналізу.
4. Маржинальна революція і мікроекономіка.
5. Рідкісність ресурсів та альтернативність вибору: мікроекономічний аналіз.
6. Позитивна і нормативна теоретична економіка: сутність, принципи, методи.
7. Ринкова система: мікроекономічний підхід.
8. Мікроекономічна теорія як теорія цін.
9. Проблеми координування економічних виборів суб'єктів господарювання.
10. Моделювання в мікроекономічній теорії.
11. Сучасні тенденції у розвитку складових економічної теорії.
12. Мікроекономіка як найважливіший елемент теоретичної бази прикладних економічних дисциплін.
13. Співвідношення мікроекономічної теорії та теорії економіки підприємства.
14. Повна та обмежена раціональність споживача у поясненні реальних економічних ситуацій.
15. Концепція надлишку на ринку споживчих товарів.
16. Співвідношення ефектів доходу і заміни для різних товарів.
17. Корисність блага в економічному та фізіологічному сенсі.
18. Формальна та неформальна раціональність споживача.
19. Еластичність попиту та її практичне застосування.
20. Взаємодоповнюваність і взаємозамінність благ в обґрунтуванні цінової політики фірми.
21. Соціальні ефекти у поясненні зв'язків між ринковим та індивідуальним попитом.
22. Порядок уподобань та оптимальний план споживання домогосподарства.
23. Дослідження впливу доходу на обсяг попиту споживача.
24. Теоретичні концепції підприємства: неокласична, інституціональна, підприємницька тощо.
25. Динамічність зовнішнього середовища та його вплив на внутрішню динаміку виробництва.
26. Поняття: адаптивність, гнучкість та гомеостатичність виробничо-ринкової системи.
27. Види виробничих функцій: класична, неокласична (Кобба-Дугласа), лінійно-обмежена (Леонтьєва-Вальраса), технологічні (інжинірінгові) виробничі функції.
28. Еластичність масштабу та її зв'язок з еластичністю виробництва.
29. Мінімізація витрат на виробництво продукції: мікроекономічний аспект.
30. Максимізація обсягів випуску продукції: мікроекономічний аспект.
31. Поліполістичний спосіб поведінки суб'єктів конкурентного ринку.
32. Механізм підтримки довгострокової рівноваги підприємства, галузі, ринку.
33. Діагностика ринкової рівноваги за Маршаллом і за Вальрасом.
34. Критерії суспільної ефективності певної ринкової структури.
35. Методи діагностування ринкової влади.

36. Стимування монопольної влади: антитрестівська політика.
37. Олігополія з позиції теорії ігор. «Дилема ув'язнених» — приклад некооперативної гри з ненульовою сумою.
38. Наслідки нецінової конкуренції для споживачів.

5. Методи навчання, форми та методи оцінювання

У викладанні курсу використовуються такі освітні технології:

1. Лекції з використанням презентацій та інших візуальних засобів для кращого засвоєння матеріалу.
2. Групові та індивідуальні завдання з аналізу реальних ситуацій мікроекономічних суб'єктів, що сприяють розвитку навичок командної роботи та співпраці.
3. Використання таких технологій, як платформа MOODLE та інші інтерактивні платформи навчання, неформальні курси, що сприяють підтримці навчання мікроекономіки. Вони дозволяють студентам мати доступ до матеріалів у будь-який час, виконувати завдання та поглиблювати свої знання.

Під час навчальних занять використовуються традиційні та інтерактивні методи навчання:

- лекція-візуалізація;
- проблемна лекція;
- семінар-дискусія;
- семінар-діалог;
- виконання індивідуальних науково-дослідних завдань;
- робота з тестами;
- проектна діяльність з використанням мультимедіа;
- ділові ігри;
- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, контрольна робота) відповідь студента.

Формою підсумкового контролю є екзамен.

Методами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- фронтальне опитування;
- індивідуальне опитування;
- презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних);
- есе;
- розв'язування практичних завдань;
- тестування;
- модульні контрольні роботи;
- підсумковий контроль – екзамен.

6. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді).

Відвідування занять. Відвідування занять є обов'язковою умовою виконання навчального плану дисципліни. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Політика академічної доброчесності.

Освітня діяльність (викладача і студента) під час вивчення навчальної дисципліни ґрунтується на принципах співробітництва та академічної доброчесності. Очікується, що роботи студентів будуть оригінальними дослідженнями чи міркуваннями й об'єктивно оцінені

викладачем. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. Обов'язковим є посилання на джерела інформації в разі використання чужих ідей, розробок, тверджень.

Індивідуальна траєкторія здобувача вищої освіти у процесі вивчення навчальної дисципліни – участь у неформальній/інформальній освіті

Відповідно до положення «Про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» та рішення кафедри допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів (додатково 10 балів до підсумкової оцінки) при наявності сертифіката (свідчення тощо), отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем, охоплених змістовим наповненням курсу.

Критерії оцінювання:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладення матеріалу; використання різноманітних джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання різноманітних джерел, прикладів тощо; правильність проведення розрахунків, цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної економічної ситуації або проблеми.

Загальна (максимальна) кількість балів, яку студент може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 здобувач освіти набирає при поточних видах контролю і 40 – у процесі підсумкового виду контролю (екзамен).

Структура екзаменаційного білета з дисципліни «Мікроекономіка»:

- Теоретичне питання – 8 балів;
- Два тести з поясненнями – всього 6 балів;
- Два твердження (так/ні з обґрунтуванням) - всього 6 балів;
- Визначення чотирьох термінів з глосарію – всього 8 балів;
- Графічне зображення – 6 балів;
- Задача – 6 балів.

Разом – 40 балів.

Після підготовки здобувачем конспекту відповіді та розв'язання практичних завдань відбувається його усна відповідь викладачеві. В процесі цього здобувачу можуть бути задані додаткові питання.

Також екзамен може бути проведений у письмовій формі.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно)

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка	Характеристики
A (90 – 100)	Всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни. Студент засвоїв теоретичні засади навчальної дисципліни, специфіку практичних і тестових завдань. Глибоко знає основну літературу, а також періодичні джерела та електронні ресурси. Ознайомився з додатковою літературою, рекомендованою програмою. Вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою. Системно інтерпретує програмний матеріал. Дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання. Демонструє навички аналітичного мислення.
B (80-89)	Студент показав повні і достатні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їхнього поповнення та оновлення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності. Успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без істотних зауважень.
C (70-79)	Студент опрацював основну літературу, рекомендовану програмою, а також додаткову літературу. Засвоїв основні завдання і методи курсу. Вміє використовувати на практиці програмні завдання, розв'язувати тестові завдання. Проте, наявні певні неточності, помилки.
D (60-69)	Продемонстровано знання лише базового програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю. Програмний матеріал викладається ним непослідовно із суттєвими неточностями та помилками у формулюванні наукової термінології. Знання суміжних дисциплін та новітніх наукових даних з навчальної дисципліни є слабкими. Допускає неточності, помилки при розв'язанні задач і тестів.
E (50-59)	Недосконало і неповно дає відповіді на теоретичні питання дисципліни і розв'язує практичні завдання з суттєвими помилками, частково, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача. Не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.
FX (35-49)	Не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни. Допускає грубі помилки у відповідях. Не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки у їх виконанні.
F (1-34)	Має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки. Показує невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.

7. Рекомендована література

Основна

1. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка : підручник : у 2 кн. За ред. С. Панчишина і П. Островерха. Львів : Апріорі, 2020. Кн. 1. 123 с.

2. Білецька Л., Савич В., Білецький О. Економічна теорія. Політекономія, мікроекономіка, макроекономіка. Київ : ЦУЛ, 2019. 688 с.

3. Економіка: практикум з економічної теорії, історії економіки та економічної думки, мікро- та макроекономіки. За ред. З.І. Галушки, Г.М. Поченчук. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т. Ю. Федьковича. 2022. 368 с.

<https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4469>

4. Гронтковська Г.Е., Косік А.Ф. Мікроекономіка: практикум: навч. посіб. / Київ: ЦНЛ, 2004. 415с.
5. Калініченко О.В., Березіна Л.М. Мікроекономіка. Практикум: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 432с.
6. Косік А.Ф., Гронтковська Г.Е. Мікроекономіка: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 416с.
7. Мікроекономіка: В.М. Козаченко, О.М. Паливода, С.А. Кузьміна. С.О. Нишпал; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. Київ: КНУТД, 2010. 187 с.
8. Мікроекономіка: навч. посіб. за ред. О.А. Задої; М-во освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т. Донецьк, 2009. 215с.
9. Мікроекономіка: Підручник; за ред. В.Д. Базилевича; Київ: Знання, 2008. 679с.
10. Мікроекономіка: практикум: навч. посіб. за ред. В.Д. Базилевича. Київ: Знання, 2012. 491 с.
11. Павленко І.М. Мікроекономіка, навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 288с.
12. Сторощук Б.Д. Формальна мікроекономіка: навчальний посібник. Чернівці: Друк Арт, 2018. 192с.

7.2 Додаткова

1. Задоя А.О. Мікроекономіка: Курс лекцій та вправи: Навч. посіб. 4-те вид., стер. К.: Т-во «Знання», КОО, 2005. 211 с.
2. Блауг М. Економічна теорія в ретроспективі. К.: Основи, 2001. 670 с.
3. Бойда С.В. Соціальне підприємництво як інструмент післявоєнної відбудови економіки України. *Економіка та суспільство*. 2023. № 58. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3281>
DOI: 10.32782/2524-0072/2023-58-25
<https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/8904>
4. Бойда С.В. Тенденції формування споживчого попиту домогосподарств у сучасних умовах. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Економічні науки». 2023. № 12. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2023-12-9506>
<https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/8872>
5. Економічна теорія: навчальний посібник. Укл. С. В. Бойда, М. І. Колосінська, С. І. Белей. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 200 с.
<https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/1091>
6. Мікроекономіка: навчальний посібник. Укл. С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 178 с. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/1096>
7. Мікро- та макроекономіка. Практикум: навчальний посібник для студентів освітнього ступеня – бакалавр/ уклад. О.І. Андрусь. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2023. 146 с. <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/11e732dd-6821-455b-b741-0c42fe49d474/content>
8. McConnell C., Brue S., Flynn S. Economics: principles, problems and policies. 22nd edition. Boston: McGraw-Hill Education, 2020. 960 p.
9. Yaskal, O., Yaskal, I., Kolosinska, M., Boyda, S. (2021) The Informal Employment – Factors and Public Policies for Its Limitation, *Економически изследвания*, Vol. 30, Issue 2, p. 56-73. URL: https://www.iki.bas.bg/Journals/EconomicStudies/2021/2021-2/4_Yaskal.pdf
<https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/1082>

8. Інформаційні ресурси

Сторінка курсу в Moodle: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=252>

1. Офіційний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
2. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

3. Офіційний сайт науково-теоретичного журналу «Економічна теорія». URL: <http://etet.org.ua>.
4. Офіційний сайт Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України. URL: <http://ief.org.ua>.
5. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua>.
6. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua>.
7. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота																Підсумковий контроль (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1								Змістовий модуль 2								40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	МКР	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	МКР
3	3	3	3	3	3	3	9	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3

T1, T2 ... T16 – теми змістових модулів.